

Kněževes



Základní charakteristika obce

Počet obyvatel (vždy k 31. 12.) 2011 | 2013 | 2015 | 2017 | 2019: **1 067** | **1 071** | **1 015** | **1 050** | **1 051**

www.mestys-knezeves.cz

Kněževes je jednou z největších chmelařských obcí na Rakovnicku. Kněževes má statut městyse a leží v centrální části správního obvodu ORP, cca 5 km severozápadně od Rakovníka. Severním okrajem správního území městyse prochází silnice I/6 z Prahy do Karlových Varů, přes obec prochází silnice II. třídy II/227 z Rakovníka do Žatce. Východní okraj správního území tanguje železniční trať č. 126 Rakovník – Louny – Most, která však nezajišťuje přímou obsluhu městyse, protože jedna železniční zastávka je v Chrástanech, cca 2 km od zástavby obce a druhá je na severním okraji správního území, v sídle Rozkoš.

Kněževes leží v zemědělsky intenzivně obhospodařované krajině, která je z velké části využívána pro chmelnice. Obec leží na soutoku Hájevského a Záhumenského potoka.

Sídelní struktura obce je tvořena jádrovým obytným sídlem Kněževes a prostorově odděleným sídlem Rozkoš, které je tvořené výrobním areálem ve vazbě na železniční zastávku Hořesedly.

První písemná zmínka o měštysu pochází z roku 1327.

Hodnoty na území obce

Přírodní a krajinné hodnoty

Záhumenský potok

Hájevský potok

Chmelnice

Komplexní pozemkové úpravy (2012)

Kulturně historické hodnoty

Dochovaná urbanistická struktura historického jádra Kněževse – velkorysé, často patrové statky kolem rozlehlé obdélné návsi, uvnitř s kostelem a monumentální stavbou školy

Mimořádně plošně rozlehlé historické Václavské náměstí, obdélné, o rozměrem 550 x 140 m, s barokně upraveným kostelem sv. Jakuba Většího uprostřed, obklopeným obranným vodním příkopem a s řadou velkých chmelařských statků

Kněžves

Kostel sv. Jakuba Většího (NKP) – Kostel uprostřed rozsáhlé návsi obklopený vodním příkopem. Jednoduchý kostel s náročným barokním členěním je staršího původu, s odsazeným chórem klenutým plackou a apsidou. Na severní straně chóru věž s cibulovitou střechou. Loď klenutá křížově.

Fara, Václavské náměstí č.p. 26 (NKP) – Barokní patrová stavba s valbovou střechou, s dvorem s pozdějšími hospodářskými budovami přístupným klenutou bránou v ohradní zdi. Je významnou součástí urbanisticky pozoruhodného rozsáhlého náměstí.

Hostinec, Václavské náměstí č.p. 102 (NKP) – Památkově chráněný hostinec čp. 102 patří k nejstarším v Čechách. Jeho historie údajně sahá až do 15. století. Budova má hrázděné patro a strop v lokále podpírá pozdně gotický kamenný sloup. Zájezdní hostinec barokního původu je patrový. Přílehlé hospodářské budovy byly v různých dobách modernizovány. Areál situovaný v ploše rozsáhlého původem středověkého náměstí je důležitou součástí urbanismu.

Sloup se sochou Panny Marie Immacuaty (NKP) – Barokní kamenný mariánský sloup na ploše návsi před budou fary. Na hranolovém podstavci stojí sloup s kompozitní hlavicí se sochou Immacuaty.

Kostel sv. Jana Křtitele (NKP) – Barokní kostel se střídým architektonickým členěním, ve zdivu částečně starší. Loď je plochostropá, s dřevěnou trojramennou kruchtou, podélné presbyterium je klenuté dvěma křížovými poli.

Kaple sv. Jana Křtitele na hřbitově

Sokolovna Kněžves – secesní budova z roku 1922

Železniční muzeum Vlečka Kněžves – Železniční muzeum a depozitář exponátů Klubu historie kolejové dopravy na vlečce Kněžves jsou postupně budovány od roku 2004. V roce 2007 zahájily provoz i historické parní vlaky Kolečovka, kterými se mohou návštěvníci projet hlavně o sobotách během letních prázdnin.

Muzejní železnice Kolečovka (Lužná u Rakovníka – Krupá – Kolečovice). Trať je v provozu pouze v letních měsících jako turistická atrakce. Lokální železniční trať z Krupé přes Kněžves do Kolečovic vybudovala v roce 1883 železniční společnost Buštěhradské dráhy jako odbočku své hlavní železniční trati z Prahy do Chomutova. Stavba necelých třináct kilometrů dlouhé železnice, známé jako Kolečovka, trvala sotva pět měsíců. Trať využíval především velký cukrovar v Kolečovicích, v období sklizně chmele sloužila i k dopravě stovek česáčů a později (od 40. let) hromadných studentských chmelových brigád. Ve druhé polovině 20. století česáče postupně nahradily strojní česačky. Pravidelný provoz na Kolečovce skončil v roce 2006, v současnosti trať slouží jako muzejní železnice

Muzeum lidových krojů – V Muzeu lidových krojů v Kněžvesi se nachází přes 120 exponátů z Čech, Moravy, Slezska a Slovenska. Kroje pochází z 18. - 20. století. Návštěvníci mohou obdivovat také paličkované krajky, dečky, krojované panenky, vyšívané kuchařky, dečky síťované, šitou krajku a další zajímavosti.

Socha sv. Františka Xaverského z 1. poloviny 18. století na podstavci s figurálními motivy.

Pomník věnovaný mistru Janu Husovi – byl odhalen v roce 1915 u příležitosti pětistého výročí upálení.

Škola na Václavském náměstí – architektonicky čistá monumentální školní budova, jejíž straší část je z roku 1884 (bývalá měšťanská škola) a novější část je z roku 1906

Neoklasicistní velkorysá budova úřadu městyse – budova vystavěná v letech 1903-4

Usedlost č.p. 55 – Vrabíkův statek – historický chmelářský statek se sušárnou chmele z roku 1928

Civilizační hodnoty

Silnice I/6 Praha – Karlovy Vary (tanguje západní okraj území obce)

Silnice II/227 Žatec – Rakovník – Roztoky

Železniční trať č. 125 Lužná u Rakovníka – Kolečovice, tzv. Kolečovka (od roku 2006 bez pravidelné dopravy)

Železniční trať č. 126 Rakovník – Louny – Most (jednokolejná celostátní)

Železniční zastávka Hořesedly na železniční trati č. 126

Železniční stanice Kněžves na železniční trati č. 125 (mimo provoz)

Železniční stanice Přílepy na železniční trati č. 125 (mimo provoz)

Značená cykloturistická trasa č. 8165

Značená cykloturistická trasa č. 8168

Základní škola (v roce 2020 měla 74 žáků)

Mateřská škola (v roce 2020 měla 37 dětí)

Pošta

Obecní knihovna

Hřbitov

Zubař

Praktický lékař pro dospělé

Kněževes

Praktický lékař pro děti a dorost
Kulturní sál
Hasičská zbrojnice sboru dobrovolných hasičů
Sportovní areál (fotbalové hřiště, 2 univerzální hřiště)
Dětské hřiště u sportovního areálu na severu obce
Několik funkčních výrobních areálů na okraji zástavby obce
TARPO s.r.o. – 15 zaměstnanců
Družstvo Agrochmel – 30 zaměstnanců
Řeznictví Vrábík – 30 zaměstnanců
Hospoda Na Václaváku
Kiosek rychlého občerstvení na sportovním hřišti
Obchod s potravinami ENAPO (v bývalém obchodním domě)
2x obchod se smíšeným zbožím
Cukrárna
Kadeřnictví
Masáže
Modeláž nehtů
Sběrný dvůr (ve dvoře úřadu městyse)
Vodovod
Kanalizace zakončená na ČOV – jen malá část obce
Obec je plně plynofikovaná

Hlavní požadavky na změny v území (nad rámec územního plánu)

Požadavky na změny v území vyplývající z platných ZÚR Středočeského kraje ve znění Aktualizace č. 1 a č. 2

D008: Koridor rychlostní silnice R6: úsek nové Strašecí - hranice kraje
D125: Koridor silnice II/227: úprava trasy mezi Svojetínem a rychlostní silnicí R6 - dva úseky
R02: Dálkovod IKL (přípolož/zkapacitnění v koridoru)

Požadavky na změny v území vyplývající z rozpracované Aktualizace č. 3 ZÚR Středočeského kraje (návrh pro SJ)

E36: dvojitě vedení 400 kV Hradec – Řeporyje

Požadavky na změny v území vyplývající ze strategického plánu rozvoje obce

Obec nemá strategický plán

Záměry z dotazníku obce 2020

Dobudování cyklostezky z Kněževse do Rakovníka
Komunitní centrum Kněževes

Pozitiva

Negativa

Životní prostředí

Zvýšená hodnota ZPF, vyšší podíl I. a II. třídy ochrany
Celkově příznivé hodnocení vodního hospodářství

Nízké zastoupení lokalit se zvýšenou přírodní hodnotou
Nízká lesnatost území, vysoká míra zornění, vysoký podíl meliorovaných ploch
Území se zřetelným narušením přírodních struktur (KES < 0,3)
Negativní vliv průjezdné silniční dopravy – silnice II. třídy

Kněževes

Hospodářský rozvoj

Existence zemědělských areálů zejm. pro zpracování chmele, dřevovýroba, patří mezi nejvýznamnější chmelařské obce v ČR
Napojení obce na nadřazenou silniční síť – I/6
Napojení na železniční dopravu
Významný zaměstnavatel v relativním posouzení vzhledem k celé ORP
Technická infrastruktura v obci – vodovod, plynofikace
Sběrný dvůr
Poměrně nízká nezaměstnanost

Úbytek pracovních míst po r. 1990
Nízké zastoupení rekreačních aktivit
Existence opuštěných nebo málo využitých ploch typu brownfield
Chybějící kanalizace

Soudržnost společenství obyvatel

Nadstandardní občanská vybavenost – mateřská škola, základní škola, zdravotnické zařízení, kulturní zařízení (knihovna, muzea), sportovní hřiště, obchod, pohostinství
Mírný nárůst počtu obyvatel
Existence urbanistických a architektonických hodnot – náves, architektonické hodnoty-sakrální stavby, býv. hostinec, muzeum železniční a muzeum lidových krojů
Velmi nízká neobydlenost bytů

Nepříznivá věková struktura obyvatel – stárnoucí populace
Nízký počet dokončených bytů – nízké tempo bytové výstavby
Silné vystěhovalectví z obce
Starší domovní fond

Vyhodnocení územních podmínek a potenciálů jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území

Životní prostředí

0 (+)

Hospodářský rozvoj

+

Soudržnost společenství obyvatel

0 (+)

Zařazení obce do kategorie vyváženosti pilířů URÚ

1

Problémy/závady k řešení v územním plánu

Nebezpečná a nepřehledná křižovatka silnic I/6 a II/227

Dopravně zatížený průjezdní úsek silnice II/227 přes historické jádro městyse – hlavní spojení Rakovníka se silnicí I/6 (budoucí dálnice D6) v směru na Karlovy Vary >> vysoká zátěž i těžkou nákladní dopravou

Značný rozsah poddolovaných území (zejména jižně a jihovýchodně od zástavby obce) a stará důlní díla

Brownfields historický statek na jihozápadní straně náměstí

Obytná zástavba na severní a jižní straně prakticky v přímém kontaktu s oranými poli

Všechny vodní toky (zejména pak Záhumenský potok) silně regulované a napřímené, prakticky zcela bez břehových porostů, nivy toků orané až břehovým liniím >> extrémně snížená retenční schopnost krajiny

Úplná absence lesů

Extrémně nízká ekologická stabilita území, velmi nízký podíl ekologicky stabilních ploch ve volné krajině (území se zřetelným narušením přírodních struktur (KES < 0,3))

Vysoká míra zornění

Zástavba obce je ohrožená bleskovými povodněmi

Zemědělská půda severně od obce ohrožená větrnou erozí

Ložiska černého uhlí i pod zastavěným územím

Malá hustota cestní sítě ve volné krajině >> snížené podmínky pro pěší a cyklistickou rekreaci v okolí městyse (zvláště problematická je prakticky úplná absence tangenciálních cest, které by umožnily realizaci okruh kolem zástavby městyse)

Absence kanalizace v převážné části obce (obec má přitom vlastní ČOV a má vybudovanou část kanalizační sítě)

Absence kontinuální cyklostezky z Kněževse do Rakovníka

Nedostatek rozvojových ploch pro bydlení (dotazník obce 2020)

Kněževes

Nedostatek rozvojových ploch pro rozvoj ekonomických aktivit (dotazník obce 2020)

Hluk a nepořádek z provozu zemědělského družstva v obci (dotazník obce 2020)

Nesplněný standard dostupnosti MŠ – poloměr pěší docházky MŠ 600 m nepokrývá západní část obytného území obce

Většina obytného území jádrového sídla Kněževes leží mimo pěší dostupnost dětského hřiště 200 m od obytných domů

Jižní část obytného území jádrového sídla Kněževes leží mimo pěší dostupnost hřiště pro mladší školní děti 500 m od obytných domů